

Sygn. akt II Ca 65/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2014 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Jarosław Gołębiowski
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz SSR del. Mirosława Makowska (spr.)
Protokolant	st. sekr. sąd. Alicja Sadurska

po rozpoznaniu w dniu 27 lutego 2014 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa małoletniej Z. K. reprezentowanej przez przedstawicielkę ustawową P. K. przeciwko K. R.

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb.

z dnia 26 listopada 2013 roku, sygn. akt III RC 291/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że utrzymuje wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Piotrkowie Trybunalskim z dnia 13 sierpnia 2013 roku wydany w sprawie III RC 291/13 co do alimentów podwyższonych do kwoty po 400 złotych miesięcznie a w pozostałej części wyrok ten uchyla i w tym zakresie powództwo oddala,

2. oddala apelację w pozostałej części.

Sygn. akt II Ca 65/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem zaocznym z dnia 13 sierpnia 2013 roku, w sprawie III RC 291/13, Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. podwyższył alimenty od pozwanego K. R. na rzecz małoletniej powódki Z. K., ostatnio ustalone wyrokiem Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 15.11.2007 roku w sprawie sygnatura akt III RC 248/07 z kwoty po 270 złotych miesięcznie do kwoty po 500 złotych miesięcznie, poczynając od dnia 16.05.2013 roku, pozostawiając bez zmian pozostałe, dotychczasowe warunki płatności; oddalił powództwo w pozostałej części; nie obciążył pozwanego K. R. nieuiszczonymi kosztami sądowymi, które przejął na rachunek Skarbu Państwa; zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami; nadał wyrokowi w punkcie 1 rygor natychmiastowej wykonalności.

Wyrokiem z dnia 26 listopada 2013 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. utrzymał w całości w mocy wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 13 sierpnia 2013 roku; nie obciążył pozwanego K. R. nieuiszczonymi kosztami sądowymi, które przejął na rachunek Skarbu Państwa; zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Z. K. jest dzieckiem pochodzącym z nieformalnego związku (...).

Wyrokiem z 15 listopada 2007 roku, wydanym w sprawie sygn. akt III RC 248/07 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zasądził alimenty od pozwanego K. R. na rzecz jego małoletniej córki Z. K. w kwocie po 270,00 złotych miesięcznie.

W tym czasie małoletnia Z. K. miała rok i cztery miesiące. Była alergikiem, uczęszczała do żłobka. Należało zakupić jej pampersy, kaszki, soczki, środki higieniczne, leki, opłacić opiekunkę.

Matka małoletniej pracowała. Mieszkała z matką i dzieckiem dokładał się do utrzymania mieszkania i mediów. Nadto uczyła się w technikum, opłacała chesne.

Ojciec małoletniej powódki - pozwany przebywał z zakładzie karnym od maja 2007 roku do 11 listopada 2007 roku. Nie był zatrudniony, ukończył kurs wykańczania wnętrz. Nie miał nikogo na utrzymaniu. Przed osadzeniem w zakładzie karnym pracował dorywczo. Nie miał długów, ani majątku.

Obecnie małoletnia Z. K. ma 7 lat. Dziecko często choruje i wymaga wizyt w poradni. Nie ma majątku, ani dochodów. Uczęszczało do przedszkola, co kosztowało średnio 211, 00 zł. miesięcznie. Nauka języka angielskiego kosztowała 27,00 zł., zajęcia plastyczne 35,00 zł., rytmika 9,00 zł. miesięcznie. Od 1 września 2013 roku małoletnia uczęszcza do I klasy szkoły podstawowej. Opłata za obiady wynosi 70.00 zł. Miesięczne koszty utrzymania córki matka określiła na kwotę 700,00 złotych lub więcej.

Aktualnie matka małoletniej powódki P. K. pracuje na czas nieokreślony za wynagrodzeniem 1.181,38 zł. netto miesięcznie. Ma 26 lat. Nie ma wyuczonego zawodu. Ma wykształcenie średnie. Dokłada się do opłat za mieszkanie.

Pozwany K. R. ma 29 lat. Z zawodu jest tapicerem. Przebywał do 2 października 2013 roku w Zakładzie Karnym w G., gdzie nie był zatrudniony. Nie ma majątku. Na utrzymaniu ma syna w wieku 1,5 roku. Ma zadłużenie alimentacyjne w kwocie 10.000,00 zł. Mieszka u matki i pozostaje na jej utrzymaniu. Jest zarejestrowany jako bezrobotny bez prawa do zasiłku. Jest zdrowy. Podejmuje prace dorywcze jako brukarz. Zarabia około 8 zł. za godzinę.

Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 138 k.r.o. w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zakres tego obowiązku wyznacza regulacja art. 135 k.r.o., stosownie do której zakres świadczeń alimentacyjnych zależy od usprawiedliwionych potrzeb uprawnionego oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Według ugruntowanego poglądu orzecznictwa podwyższenie alimentów następuje wówczas, gdy zwiększeniu uległy potrzeby uprawnionego albo wzrosły możliwości majątkowe i zarobkowe zobowiązanego. Obowiązek alimentacyjny polega na dostarczaniu środków na utrzymanie i wychowanie dziecka oraz obciąża obojga rodziców. Dostarczenie środków utrzymania polega na zaspokojeniu bieżących potrzeb osoby uprawnionej takich jak: wyżywienie, mieszkanie, odzież, leczenie. W przypadku środków wychowania, chodzi w głównej mierze o zaspokojenie potrzeb edukacyjnych i kulturowych.

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego, dla stwierdzenia, czy nastąpiła zmiana stosunków, w rozumieniu art. 138 k.r.o., należy brać pod uwagę, czy istniejące warunki i okoliczności - na tle sytuacji ogólnej - mają charakter trwały, dotyczą okoliczności zasadniczych, ilościowo znacznych i wyczerpują te przesłanki, które w istotny sposób wpływają na istnienie czy zakres obowiązku alimentacyjnego. Zmiana orzeczenia dopuszczalna jest tylko w razie zmiany stosunków powstałych po jego wydaniu" (zob. uchwała składu 7 sędziów SN z dnia 23 października 1954 r., I CO 41/54, OSN 1956/1/3.).

Zdaniem Sądu, w okresie 6 lat, jakie upłynęły od poprzednio ustalonych alimentów koszty utrzymania i wychowania uprawnionej wzrosły, z uwagi na zwiększenie się jej potrzeb związanych z wiekiem. Różnica wieku dziecka, spowodowana upływem czasu od daty ostatniego orzeczenia określającego wysokość alimentów, sama przez się uzasadnia wzrost podstawowych potrzeb, związanych z edukacją, ubiorem, co z kolei pociąga za sobą konieczność ponoszenia związanych z tym wydatków, (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 1 czerwca 1965 r. sygn. akt. I CZ 135/64).

Usprawiedliwione potrzeby małoletniej nie są obecnie w pełni zaspokajane z dotychczasowych alimentów, ponieważ, z uwagi na upływ czasu, uległy zwiększeniu jej koszty utrzymania związane z wyżywieniem, ubraniem, wiekiem, edukacją. Zwiększenie kosztów utrzymania małoletniej związane jest także z ogólnym wzrostem cen (inflacją).

Przedstawicielka ustawowa małoletniej powódki czyni starania w wychowaniu dziecka, sprawując nad nim bezpośrednią opiekę, zapewniając mu mieszkanie, ciepło, tworząc dla niego rodzinę. Pracuje. Matka dziecka wykazała, iż robi wszystko, aby zapewnić dziecku jak najlepsze warunki bytowe i życiowe.

Należy podkreślić, że obowiązkiem wychowania i utrzymania dzieci obciążeni są oboje rodzice, dlatego też pozwany, z uwagi na wzrost usprawiedliwionych potrzeb dziecka również w większym stopniu powinien partycypować w kosztach jego utrzymania i wychowania.

Wysokość alimentów, jak to zostało już podkreślone wyżej, zależy od zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego. Nie chodzi tutaj tylko o bieżącą sytuację majątkową osoby zobowiązanej, ale o jej potencjalne możliwości zarobkowe, które określają zarobki i dochody, jakie uzyskiwałby on przy pełnym wykorzystaniu swych sił fizycznych i zdolności umysłowych, nie zaś rzeczywiste zarobki i dochody.

Analiza zebranych w sprawie dowodów prowadzi do wniosku, iż od czasu ostatniego ustalenia wysokości alimentów koszty utrzymania uprawnionej wzrosły. Mimo tego, iż pozwany przebywał w Zakładzie Karnym i posiada zadłużenia, Sąd podwyższył alimenty na rzecz córki, gdyż pozwany winien liczyć się z tym, że jakiegokolwiek inne jego zobowiązania nie mogą spowodować ograniczenia należnych dziecku środków utrzymania i wychowania, ponieważ jako osoba zobowiązana do alimentów powinien on planować wydatki stosownie do posiadanych możliwości, z uwzględnieniem obowiązku alimentacyjnego, (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 1976 r. II CRN 236/76). Wszakże dobro dziecka nie może uciec przez to, że jego rodzic nie potrafił racjonalnie rozporządzać pieniędzmi, albo że przez swoje niezgodne z prawem zachowanie odbywa karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym, tym bardziej, że nie jest to pierwszy pobyt zobowiązanego w zakładzie karnym. W chwili ustalania poprzednich alimentów również odbywał karę pozbawienia wolności. Dziecko potrzebuje zaspokojenia podstawowych potrzeb do prawidłowego rozwoju niezależnie od okoliczności. W przedmiotowej sprawie Sąd miał na uwadze całokształt zebranego w sprawie materiału dowodowego i nie uwzględnił niekorzystnej zmiany dla możliwości zarobkowych pozwanego przez to, że odbywał on karę pozbawienia wolności, bowiem mając małoletnie dziecko na swoim utrzymaniu mógłby i powinien zachowywać się w taki sposób, aby zapewnić dziecku środki utrzymania.

Zgodnie z utrwaloną linią orzeczniczą możliwości zarobkowe zobowiązanego do alimentacji, który odbywa karę pozbawienia wolności i nie jest zatrudniony, ustala się według zasad określonych w art. 135 k.r.o., a z uwagi na okoliczności sprawy, sąd może nie uwzględnić zmiany niekorzystnej dla możliwości zarobkowych zobowiązanego, jaką spowodowało umieszczenie go w zakładzie karnym (art. 136 k.r.o.). (zob. por. Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 1995 r. III CZP 94/95, LEXnr 9225, Biul. SN 1995/8/11).

Biorąc powyższe ustalenia i rozważania pod uwagę, Sąd, przy określeniu możliwości zarobkowych pozwanego na kwotę netto minimum 1.200,00 złotych miesięcznie - pozwany zeznał, że pracuje dorywczo jako brukarz i zarabia 8,00 zł. za godzinę, uznał, że obciążenie go zwiększonym obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz małoletniej córki w kwocie po 500,00 złotych miesięcznie, tj. o 230,00 złotych wyższej, niż w 2007 roku będzie adekwatne do usprawiedliwionych potrzeb małoletniej oraz zarobkowych i majątkowych możliwości zobowiązanego, tym bardziej, iż cały trud, związany z utrzymaniem i wychowaniem dziecka spoczywa tylko na matce dziecka, a małoletnia nie zna nawet swojego ojca.

Żądanie podwyższenia świadczenia alimentacyjnego na rzecz małoletniej Z. K. ponad kwotę 500,00 złotych miesięcznie, jako wygórowane, zostało oddalone.

Podstawę prawną powyższego rozstrzygnięcia stanowi art. 138 k.r.o. w związku z treścią art. 135 § 1 i 2 k.r.o.

W sprawie został wydany wyrok zaoczny, ponieważ pozwany nie wdał się w spór. Od tego wyroku pozwany złożył sprzeciw. Zgodnie z art. 347 kpc, Sąd po ponownym rozpoznaniu sprawy wydaje wyrok, którym wyrok zaoczny w całości lub części utrzymuje w mocy albo uchyla i orzeka o żądaniu pozwu.

Mając na uwadze sytuację materialną pozwanego, Sąd na podstawie art. 102 kpc. zwolnił go od ponoszenia kosztów postępowania.

Zgodnie z art. 100 k.p.c., Sąd zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.

Na podstawie art.333 § 1 pkt. 1 k.p.c. nadał wyrokowi zaocznemu w punkcie pierwszym rygor natychmiastowej wykonalności.

Mając powyższe na uwadze, orzeczono, jak na wstępie.

Apelację od powyższego rozstrzygnięcia wniósł pozwany, zaskarżając je w części tj. w pkt. 1 ponad kwotę 300 zł i zarzucił:

- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., przez błędną ocenę materiału dowodowego, w następstwie dokonanie błędnych ustaleń faktycznych polegających na:

- błędnym ustaleniu znacznego wzrostu usprawiedliwionych potrzeb małoletniej córki uzasadniających podwyższenie alimentów z kwoty 270 zł miesięcznie do kwoty 500 zł miesięcznie,

- błędnym ustaleniu, iż powód posiada obecnie możliwości majątkowe i zarobkowe pozwalające na wykonywanie obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej w ustalonym poziomie,

- naruszenie art. 135 § 1 i 2 krio przez błędną interpretację przesłanki możliwości majątkowych, brak uwzględnienia przy ustalaniu powyższego wydatków na drugie małoletnie dziecko pozwanego.

Wskazując na powyższe wnosił o:

- zmianę zaskarżonego wyroku i podwyższenie alimentów do kwoty po 300 zł

- zwolnienie powoda od ponoszenia kosztów opłaty od apelacji, w tym celu dopuszczenie dowodu z oświadczenia o stanie rodzinnym majątkowym i dochodach załączonym do apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja pozwanego okazała się w części zasadna.

Trafnie zarzuca autor apelacji, że zaskarżony wyrok został wydany bez wszechstronnego rozważenia zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, co skutkowało przyjęciem, że możliwości majątkowe i zarobkowe pozwanego pozwalają na podwyższenie alimentów do kwoty po 500 złotych miesięcznie.

Sąd pierwszej instancji ustalił bowiem możliwości zarobkowe pozwanego na kwotę 1.200 złotych miesięcznie wskazując, że takie dochody pozwany jest w stanie osiągnąć z pracy dorywczej w charakterze brukarza. Przy tak poczynionych ustaleniach trudno przyjąć, że pozwany jest w stanie uiszczać alimenty na rzecz córki Z. w kwocie po 500 złotych, w sytuacji gdy posiada jeszcze na utrzymaniu drugie małoletnie dziecko - syna w wieku około 2 lat. Na syna płaci alimenty w kwotach po 250 złotych. Zauważyć należy, że orzeczone przez Sąd odwoławczy od

pozwanego alimenty w kwotach po 400 złotych przy uwzględnieniu wkładu finansowego matki stanowiącego około 400 złotych winno wystarczyć na zaspokojenie usprawiedliwionych potrzeb siedmioletniej powódki - uczennicy klasy I szkoły podstawowej. Uwzględniając bowiem wiek małoletniej Z. nie można przyjąć, że obowiązek alimentacyjny matki wyczerpuje się w całości w osobistych staraniach o wychowanie córki.

Powyższe względy przemawiały za zmianą zaskarżonego wyroku w oparciu o art. 386 § 1 k.p.c. w ten sposób, że utrzymano wyrok zaoczny Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 13 sierpnia 2013 roku wydany w sprawie III RC 291/13 co do alimentów podwyższonych do kwoty po 400 złotych, a w pozostałej części wyrok ten uchylono i w tym zakresie powództwo oddalono.

Apelacja w pozostałej części jako niezasadna – z przyczyn wskazanych wyżej podlegała oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.